

own concept of functioning of the Ukrainian language and its development over the centuries, influencing the cultural and national sphere of life of the people and the formation of Ukrainian identity.

Key words: Ivan Ohienko, language, lingvodidactic, Ukrainian language, national consciousness, personality.

Отримано: 07.10.2016 р.

УДК 37.014(477.83-25)«1922/1926»І.Огієнко

І. Ф. Кметь

Львівський національний університет імені Івана Франка

ШЕВЧЕНКОЗНАВЧІ ДОСЛІДЖЕННЯ ІВАНА ОГІЄНКА

Розглянуто львівський період діяльності Івана Огієнка – викладача української мови Жіночої учительської семінарії у 1922-1926 рр., а також специфіку формування його шевченкознавчих поглядів в контексті культурно-освітнього розвитку Галичини в кінці XIX – на поч. XX ст.

Ключові слова: шевченкознавство, вчитель, українська мова, Жіноча учительська семінарія у Львові.

«Служба народіві – головна підвалина науки Христової. Усе своє життя я займався перекладом Біблії на українську мову. І я всією істотою своєю переконався, що головне в Святому Писанні – служити ближньому чи народіві, і ця служба мусить бути така ж, що це ми служимо Самому Богові: самовіддано і чесно», – наголосив І. Огієнко у своїй праці з нагоди 25-ліття архіпастирської діяльності. «Служити народіві – то служити Богові. Ми часто звемо Шевченка Пророком – це тому, що він ревно служив і Богові, і українському народіві», – Кобзареве Слово та Огієнкова Думка воедино переплелися на сторінках шевченкознавчих праць митрополита Іларіона. Читаючи сьогодні «Кобзаря», душою й серцем, за словами митрополита Іларіона, «чуємо Бога в Небесах» [17].

Шевченкознавчі праці Івана Огієнка, міністра освіти й віросповідань УНР, православного митрополита Вінніпезького і всієї Канади, ректора Кам'янець-Подільського університету, педагога, науковця-енциклопедиста, богослова, філософа, історика Церкви, палеографа, мовознавця, перекладача Святого Письма і богослужбових книг, культуролога, мистецтвознавця, дослідника усної народної творчості, народно-релігійного світогляду, публіциста, редактора і видавця, поета, літературного критика, вчителя української мови львівської Жіночої учительської семінарії у 1922-26 рр., заслуговують на особливу увагу. Кожен етап у житті І. Огієнка сприяв його розумінню знаковості постаті Тараса Шевченка в історії української культури.

Відзначення 100-ліття від дня смерті Кобзаря у 1961 р. спонукало митрополита Іларіона у Канаді замислитися над важливими завданнями шевченкознавства і систематизувати власні багатолітні шевченкознавчі напрацювання (окремі з яких уже з'являлися друком на сторінках часописів «Рада», «Віра і культура») у рукописний варіант книги [13]. За життя автора книга не вийшла друком, зате реалізовано цей задум у 2002 році завдяки фундації імені митрополита Іларіона (Огієнка), співголовами якої є Анна Фігус-Ралько (Вінніпег, Канада) та професор, лауреат Огієнківської премії Микола Тимошик (Київ).

До книги «Тарас Шевченко» увійшли розділи про «Шевченкові рукописи», «Видання Шевченкових творів», «Шевченко як творець української літературної мови», «Релігійність Тараса Шевченка», окремі статті, передмови, проповіді, рецензії та вірші, присвячені поетові.

Зацікавився творчістю Кобзаря Іван Огієнко ще у студентські роки. На сторінках часопису «Рада» у 1909 р. студент Київського університету св. Володимира Великого, молодий журналіст друкує нариси у рубриці «Шевченко на селі», зокрема «Чи знають Шевченка та його твори наші селяни?», «Як колись читали Шевченка?» та ін. Кам'янець-Подільський період життя Івана Огієнка, що передував «львівському», став надзвичайно плідним у реалізації педагогічних, мовознавчих, шевченкознавчих ідей Івана Огієнка. У 1918 р. призначений ректором новоутвореного Кам'янець-Подільського державного українського університету, а згодом – Міністром віровизнань, Головноуповноваженим уряду гетьмана П. Скоропадського й УНР. Іван Огієнко послідовно та ґрунтовно, цілеспрямовано працював над утвердженням статусу української мови та її всенародного визнання – підготував закон про державну українську мову й очолив комісію, яка розробила основні правила українського правопису, затвердила їх для обов'язкового вжитку в усій Україні. У 1917-1918 рр. написав та видав десятки книг, підручників задля відродження та популяризації рідної мови: «Вчимося рідної мови», «Рідна мова в українській школі», «Рідне писання», «Українська грамати́ка для навчання в народних школах», «Краткий курс українського язика», «Українська культура». Розпочав працю над «Грама́тично-стилістичним словником Шевченкової мови».

21 листопада 1921 року Іван Огієнко з дружиною і трьома малолітніми дітьми залишив Україну – працював в уряді УНР у Тарнові (по вересень 1922 року). У 1922 р. у двотомному збірнику кращих творів українських поетів «Струни» (ч. 11, с.247-249) з'явилася друком збірка поезій Івана Огієнка. Вибірку віршів, що «визначаються гарною мовою й викінченою формою» та видання здійснив Богдан Лепкий. У невеличкому огляді, опублікованому в часописі «Віра і культура» (ч.4 (148). – с.19), зазначалося, що перші вірші І. Огієнко почав друкувати ще у «Громадській думці», а згодом – в інших часописах та альманахах – «вони визначаються гарною мовою й викінченою формою». Вірші Івана Огієнка, присвячені Тарасові Шевченкові, надруковані на сторінках часопису «Віра і культура» у 60-х рр. ХХ ст., становлять окремий поетичний цикл і є відображенням тривалого вдосконалення поетичного хисту автора глибинного розуміння творчості Тараса Шевченка.

Наприкінці літа 1922 р. з Тарнова родина Огієнків переїхала до Винник, а згодом – до Львова. Через скрутне матеріальне становище, відсутність фінансового забезпечення, можливостей оплачувати помешкання Іван Огієнко з дружиною та донькою Лесею оселилися у Винниках (у Дмитра Маркевича), сини Юрій та Анатолій тимчасово, за сприянням митрополита Андрея Шептицького, зупинилися в бурсі для дяків у Львові. У 1924 році митрополит Андрей Шептицький прийняв Огієнків без оплати за мешкання до одного зі своїх приватних будинків у Львові (вул. Ходорівська, 15 (Венеціанова, 15) – біля Цитаделі). Цей будинок зруйновано у 1944 році.

Саме за сприянням митрополита Андрея з 4 листопада 1922 р. Іван Огієнко виконував обов'язки контрактового вчителя української мови і літератури у *Жіночій учительській семінарії у Львові* (тепер приміщення Педагогічного коледжу Львівського національного університету імені Івана Франка на вул. Туган-Барановського, 7). Незважаючи на прихильне ставлення директора Юліана Дзеровича (згодом саме Іван Огієнко рецензуватиме його підручник з педаго-

гіки, надрукований у Львові у 1937 р. [8, с.48]), через пропагування української ідеї в час, коли Львівська шкільна кураторія заборонила вживати слово «українець», контракт учителю тимчасово продовжили у 1923 р., а у 1926 р. Іван Огієнко звільнений з праці у Жіночій учительській семінарії [20, с.33-35].

10 грудня 1923 р. Іван Огієнко став членом Українського Наукового Товариства імені Т. Шевченка у Львові. Окрім здійснення перекладів богослужбових книг, незважаючи на ідеологічні утиски та матеріальні труднощі, що не сприяли науковій праці, у Львові Іван Огієнко працював над окремими розділами нарисів «Українська Церква», багатотомним каталогом описів українських стародруків XV-XVIII ст. У листі до Кирила Студинського (від 24 березня 1925 р.), голови НТШ, учений детально змалював стан вивчення стародрукованої книги, вказав на недоліки попередніх видань описів стародруків («ми й досі не маємо ніяковіснього свого українського опису їх»), визначив актуальність цієї праці для істориків, мовознавців («бо це цінне джерело і для вивчення історії нашої мови»), окреслив дослідницькі методи та джерельний матеріал («увійдуть стародруки, що появилися на етнографічно-українській землі мовами: церковно-слов'янською, українською, польською, латинською, російською, жидівською»), з надією на розуміння звернувся про фінансову підтримку у здійсненні цієї праці («щомісячну на рахунок майбутнього гонорару матеріальну допомогу на півтора року») [21, с.453-455].

У Львові з'явилися друком історичні, мовознавчі та богослужбові праці Івана Огієнка – «Свята відправа Вечірня й Рання мовою українською» (Львів, 1922), «Український стилістичний словник» (Львів, 1924), «Чистота й правильність української мови» (Львів, 1925), «Український правопис зі словничком» (Львів, 1925) та фундаментальна «Історія українського друкарства» (Львів, 1925). Монографія, присвячена основним етапам розвитку книгодрукування в Україні (розглянуто білорусько-українське друкарство, друкарство на галицькій землі, на Київщині, Чернігівщині, Поділлі), на думку критика К. Студинського, – «величний твір, а серед культурних націй, як англійська, така книжка знайшлася б у кожній хаті інтелігентного громадянина» [19, с.140-153]. І. Огієнко обґрунтував думку про існування книгодрукування на західноукраїнських землях ще до І. Федорова. І хоч спростування загальноприйнятої теорії про виникнення друку у Росії (у 1564 р. «Апостол» надруковано у Москві, а в 1574 р. – у Львові) не викликало зацікавлення в академічних колах радянських учених, не згадувалося ім'я І. Огієнка у виданнях, присвячених книгодрукуванню, його дослідження використав у своїй праці «Древне-русская книжная гравюра» (Москва, 1951) А. Сидоров, член АН ССРСР, а згодом концепція розвитку українського друкарства знайшла підтвердження у багатьох працях сучасних істориків книгодрукування. Повний перелік львівських видань Івана Огієнка подано у «Науковому збірнику», що видав Ювілейний комітет у 1937 році з нагоди 30-ліття праці вченого [12, с.12; 151].

Нелегкий період його проживання та праці у Львові, спілкування з І. Свенціцьким, К. Студинським, І. Крип'якевичем, В. Щуратом, О. Барвінським, В. Гнатюком, М. Возняком, О. Маковеем, викладання у Жіночій Учительській семінарії, академічний дух цього навчального закладу, що надихав до праці знаних філологів-шевченкознавців минулого [15]¹, раптово завершення цього етапу у житті вченого спонукали Івана Огієнка розпочати послідовну працю над формуванням та систематизацією власної шевченкіани – доповнюючи та поглиблюючи провідні національні ідеї Т. Шевченка, виокремлені у до-

¹ Відомий мовознавець, етнограф, історик, громадський діяч Омелян Партицький (викладач української мови у Жіночій Учительській семінарії у 1871-1895 рр.).

слідженнях Омеляна Партицького (1872) та інших учених, що творили на теренах Галичини в кін. XIX ст.

Завдяки діяльності греко-католицького священика, громадського діяча Данила Танячківця початком щорічного вшанування пам'яті Т. Шевченка у Галичині вважають 1862 рік. У 1862 р. о. Танячківець розповсюдив серед львівського духовництва «Кобзар», опублікував статтю «Слівце правди «Dziennikowi Literackiemu» про нашого батька Т. Шевченка» у «Вечорницях» [18]. Незважаючи на ідеологічні, конфесійні упередження греко-католицького духовенства (ім'я «богохульника і схизматика» Т. Шевченка до вказаного року у галицьких церквах не згадувалось), саме у 1862 р. за ініціативою української молоді у львівській церкві на вул. Францішканській православний священик з Буковини о. Хараневич відслужив першу панахиду за Кобзарем [6, с.42-46]. Особливе зацікавлення постаттю Т. Шевченка у Галичині в кінці XIX ст. підсилювалось загальнонаціональним культурно-освітнім розвитком, що супроводжувався активною діяльністю організації «Просвіта» (заснованої у Львові у 1868 р.), Наукового Товариства імені Т. Шевченка (заснованого у Львові у 1873 р.), до якого належали також греко-католицькі священики, формуванням українського жіночого руху. Сплеску патріотичних почуттів українців сприяли перші публікації творів Т. Шевченка в українській періодиці Галичини, у гімназійних читанках Б. Дідушицького (1866 р.), О. Торонського (1868 р.), О. Барвінського (1871 р.); виданий у Львові двотомник «Поезії Тараса Шевченка» (1867 р.) та львівське видання «Кобзаря» (1893 р.) [11].

Про Т. Шевченка, співця нелегкої долі народу, писали відомі літературознавці, праці яких з'являлися друком саме у Львові – О. Кониський, М. Возняк, Ф. Колесса, О. Огоновський, І. Франко, В. Щурат [14; 4; 2; 3; 1; 23]. Творчість Кобзаря дала поштовх для національно спрямованої просвітницької діяльності випускниць Жіночої учительської семінарії у Львові, створеній у 1871 році задля реалізації освітньої реформи Австро-угорського уряду – забезпечення народних (початкових) шкіл учителями та з метою допомоги жінці присвятити своє життя вихованню дітей [9]. Незважаючи на те, що на вивчення української мови у Семінарії відводилося значно менше годин, аніж на вивчення польської чи німецької, саме Шевченкова муза (поширення творів Т. Шевченка зі збірника «Новые стихотворения Пушкина и Шевченки», виданого у 1859 р. в Лейпцігу за ініціативи П. Куліша) надихала до вчительської поетичної та літературознавчої праці Костянтину Малицьку (Віру Лебедову), Юлію Шнайдер (Уляну Кравченко), М. Ленерт-Домбровську (Марійку Підгірянку) [16; 7; 5]. До 100-річчя з дня народження Т. Шевченка у Товаристві наукових викладів імені Петра Могили у Львові (1908-1938 рр.) створили окрему ювілейну секцію, доповідь на якій про «Жінку у творах Шевченка» підготувала К. Малицька. Згодом, у міжвоєнний період, шевченкознавче спрямування діяльності об'єднує членкинь «Союзу українок». Про це нагадують публікації на сторінках «Жіночої долі» (щорічні нагадування про «всенародне, національне свято 9-10 березня»; рекомендації щодо його проведення в жіночих гуртках і читальнях; тексти доповідей шевченківської тематики; повідомлення про вшанування пам'яті Т. Шевченка в українських дошкільних закладах і школах) [11]. Запал та наполеглива праця галичанок на педагогічній ниві в умовах утисків національних проявів владою Польщі, написання та поширення у школах, дошкільних закладах творів про Шевченка для дітей і молоді («Вінок на могилу Тараса Шевченка» К. Малицької, «Слідами Тараса» С. Кабаровської (Львів, 1914 р.), «Тарас у дяка» (1923 р.), «Діло в честь Тараса» (1924 р.) І. Блажкевич), видання читанок та букварів, організація відповідних свят, пошук коштів для встановлення пам'ятника Кобзареві у Львові сприяли поширенню української ідеї у слові Кобзаря [11].

Іван Огієнко був продовжувачем та популяризатором ідей галицького шевченкознавства у не менш складний період історії.

Після смерті дружини Домініки у 1937, професор Іван Огієнко 9 жовтня 1940 року приймає чернечий постриг у Яблочинському Свято-Онуфріївському монастирі й обирає ім'я Іларіона – на знак спадкоємності духовного подвигу першого митрополита Київського часів Ярослава Мудрого. 9 жовтня 1940 року стає архієпископом, 16 березня 1944 р. – митрополитом Холмським і Підляським православної Варшавської митрополії. У липні 1944 року у складі керівного духовенства Української православної церкви, що діяла на теренах Польщі, митрополит Іларіон покинув країну, оселився у Швейцарії. 16 вересня 1947 р. на запрошення православної громади собору Св. Покрови у Вінніпезі переїхав до Канади. Продовжив видавничу діяльність – заснував народний християнський місячник «Слово Істини» (виходив по жовтень 1951 року), «Нашу Культуру» (виходив з листопада 1951 по жовтень 1953 р.). цей журнал незабаром друкується під назвою «Віра й Культура» (проіснував до грудня 1967 року). Друкує низку праць з історії України, Церкви. Серед них – «Історія української літературної мови», «Українська церква за час Богдана Хмельницького», «Іконоборство», «Книга нашого буття на чужині». У 1951 році владика обраний митрополитом Вінніпезьким і главою Української Греко-Православної церкви в Канаді. На цьому посту залишився до своєї смерті.

Відзначенню 100-ліття від дня смерті Кобзаря у 1961 р. присвятив митрополит Іларіон видання «Граматично-стилістичного словника Шевченкової мови». Про всі події, що відбувалися у світі у 60-х рр., пов'язані з іменем Кобзаря, було анонсовано, оглянуто в окремих публікаціях, у рубриках журналу «Віра і культура». Апогеєм вшанування Т. Шевченка у Канаді стало відкриття у Вінніпезі пам'ятника Кобзареві. Незважаючи на недугу, митрополит Іларіон 9 липня 1961 р. виступив з вітальним словом на урочистостях з нагоди відкриття монументу.

У кропіткій та цілеспрямованій діяльності митрополита Іларіона для «належного оцінення творів Тараса Шевченка» та утвердження його імені у світі (у 1961 р. до 100-літнього ювілею з дня смерті поета відбулося відкриття у Вінніпезі пам'ятника Т. Шевченкові, видано «Граматично-стилістичний словник Шевченкової мови», організовано численні акції, про що публікувалось на сторінках «Віри і культури», врешті багатолітні шевченкознавчі напрацювання систематизовано у рукописний варіант книги «Тарас Шевченко», відображено та окреслено перспективи подолання «двох хиб» наукових шевченкознавчих досліджень, на яких наголосив І. Франко, аналізуючи праці М. Драгоманова, О. Огоновського, О. Партицького, – застарілість наукового методу і застарілість самих поглядів на життя, світ і історію [22, с. 107]. Новаторство І. Огієнка як шевченкознавця полягало в осмисленні духовних основ світовідчужання Поета, у підкресленні його глибокого розуміння символічної біблійної і патріотичної водночас ідеї – служити Богові і служити народові. І це Слово митрополита Іларіона про Кобзаря прозвучало в час, коли радянське літературознавство всіляко доводило антицерковність та антирелігійність поета.

Після звільнення з Жіночої учительської семінарії Іван Огієнко переїхав до Польщі, з 1 лютого 1926 року став звичайним професором церковнослов'янської мови і кириличної палеографії Відділу православної теології у Варшавському університеті. У 1932 р. його звільнили «за спротив колонізації православних студентів». За цей період Іван Огієнко заснував науково-популярні щомісячники «Рідна Мова» (1933-1939), «Наша Культура» (1935-1937), видав 30-томну «Бібліотеку українознавства», тритомний збір-

ник «Визволення України», низку інших наукових праць. У 1935 р. на сторінках «Рідної мови» з'явилась публікація «Значення Тараса Шевченка в історії української літературної мови». У листах до К. Студинського цього періоду І. Огієнко з гіркою пише про своє «спокійне» життя – «у нас ту ще гірше, як у Вас. Обставини не до витримання... Живеш, не певний завтрашнього дня... Як ти хоч трохи машш свою думку, то горе тобі...» [21, с.601; 624; 647], роздумує над можливістю «навіть перебіратися до Львова» [21, с.634-635].

Високо оцінюючи мовознавчу діяльність К. Студинського, зокрема його дослідження розвитку літературної мови у Галичині, маючи власний досвід нелегкого життя та діяльності у галицькому середовищі поч. ХХ ст., Іван Огієнко у 1936 р. в одному з листів зауважив: «літературна мова в Галичині все ж таки весь час росла головню під впливом Великої України. Без неї вона б закорузла... москвофільство шкодило розвиткові літературної мови в Галичині... добре робили галичани, що за всяку ціну нав'язували й утримували стосунки з Великою Україною... Думаю, що коли б вяснити, якими блудними стежками йшов і йде розвиток літературної мови в Галичині, то це не одному відкрило б очі на цілий процес і пояснило б атмосферу, що так згуслася коло мови й правопису» [21, с.654-655]. Таке глибоке розуміння ідеї соборності України, ролі Тараса Шевченка у формуванні української літературної мови митрополит Іларіон втілював до кінця свого життя у послідовній педагогічній, науковій та пастирській діяльності.

Список використаних джерел:

1. Возняк М. Народини культу Шевченка в Галичині / М. Возняк // Неділя. – 1911. – Ч. 11-12. – С. 1-5.
2. Колесса Ф. Студії над поетичною творчістю Т. Шевченка / Ф. Колесса // Фольклористичні праці. – К. : Наукова думка, 1970. – С. 172-326.
3. Кониський О. Тарас Шевченко-Грушівський. Хроніка його життя / О. Кониський. – К. : Дніпро, 1991. – 702 с.
4. Барвінський О.Г. Тарас Шевченко – апостол правди і науки, учитель людства / О.Г. Барвінський. – Івано-Франківськ : Плай, 2001. – 78 с.
5. Лебедова Віра [Малицька К.]. Вінок на могилу Тараса Шевченка / Віра Лебедова. – Львів : З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка, 1914. – 8 с.
6. Луцик-Мулик Ю. Шевченко й Церква (На 160-ліття з дня народження Тараса Шевченка) / Ю. Луцик-Мулик // Віра й культура. – Вінніпег, 1974. – №1. – С. 33-55.
7. Малицька К. Шевченко у дівочій школі / К. Малицька // Рідна школа. – 1932. – Ч. 6. – С. 82-86.
8. Марушкевич А. Актуальні проблеми науково-педагогічної спадщини Івана Огієнка / А. Марушкевич. – К. : Вид-во «АСМІ», 2005. – 191 с.
9. Маслій Г. Підготовка вчителів у жіночих середніх навчальних закладах: західноукраїнський контекст (друга половина ХІХ – початок ХХ СТ.) / Г. Маслій // Наукові записки. Серія: Педагогіка. – 2009. – №1. – С. 81-84.
10. Митрополит Іларіон / [за ред. В. Гаюка, О. Жданова, З. Тіменника]. – Львів, 1993.
11. Нагачевська З. Виховно-освітній потенціал «жіночої» Шевченкіани (західноукраїнські землі кінця ХІХ ст. – 1930-х рр.) / З. Нагачевська // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка (33). – С. 30-34.
12. Нестеренко А. Митрополит Іларіон – служитель Богові й народові. Короткий нарис його життя й діяльності / А. Нестеренко // Ювілейна книга на пошану митрополита Іларіона. – Вінніпег, 1958. – 150 с.
13. Огієнко І. (митрополит Іларіон). Тарас Шевченко / Іван Огієнко. – К. : Наша культура і наука, 2002. – 438 с.
14. Огоновський О. Цикл статей «Критично-естетичний погляд на декотрі поезії Т. Шевченка», надр. у «Правда». – 1872. – №9; 1873. – №1. – С. 3-6; 13.

15. Партицький О. Провідні ідеї в творах Тараса Шевченка / О. Партицький. — Львів : Інститут Ставропільський, 1872. — 32 с.
16. Підгірянка М. Відгуки душі / М. Підгірянка. — Львів, 1908. — 32 с.
17. Послання митрополита Іларіона, виголошене у катедрі Пресвятої трійці у Вінніпезі 10 березня 1964 р. // Віра і культура. — 1964. — Ч. 6 (126). — С. 1-2.
18. Тянякевич Д.І. // Шевченківський словник. — К. : Вища школа, 1977. — Т. II. — С. 253.
19. Тимошик М. Голгофа Івана Огієнка / М. Тимошик. — К. : Заповіт, 1997. — 231 с.
20. Тіменик З. Іван Огієнко (митрополит Іларіон) / З Тіменик. — Львів : Наукове товариство ім. Шевченка, 1997. — 227 с.
21. У півстолітніх змаганнях. Вибрані листи до Кирила Студинського (1891-1941). — К. : Наукова думка, 1993. — 766 с.
22. Франко І. Причинки для оцінення поезій Тараса Шевченка / І. Франко // Мозаїка. — Львів : Каменяр, 2001. — С. 107-121.
23. Щурат В. Перша оцінка Шевченка в Галичині / В. Щурат // Неділя. — 1912. — Ч. 46. — С. 1-2.
24. Ярмусь С. Феномен Івана Огієнка (митрополита Іларіона) / С. Ярмусь. — К. : Вінніпег, 1998. — 26 с.

The article considered teacher's period of work Ivan Ohienko in Women teachers' seminary in 1922-1926, and specific form Shevchenko's studies views in the context of cultural and educational development of Galicia at the end XIX – beg. XX century.

Key words: Shevchenko's studies, teachers', Ukrainian language, Women teachers' seminary in Lviv.

Отримано: 27.09.2016 р.

УДК 811.161.2'373:821.161.2С1/7.08:001(477)(092)

Б. О. Коваленко

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ФІКСАЦІЯ ЛЕКСИКИ «ЛЮБОРАЦЬКИХ» А. СВИДНИЦЬКОГО В «УКРАЇНСЬКОМУ СТИЛІСТИЧНОМУ СЛОВНИКУ» ІВАНА ОГІЄНКА

У статті на матеріалі «Українського стилістичного словника» Івана Огієнка проаналізовано лексику «Люборацьких» А. Свидницького в лексико-стилістичному та лексико-граматичному аспектах.

Ключові слова: Іван Огієнко, лексикографія, А. Свидницький, діалектизм, говіркові риси.

Анатолій Патрикійович Свидницький – український письменник, етнограф, фольклорист, педагог, відомий в українській літературі насамперед як автор роману «Люборацькі». Об'єктивно-повістевий виклад, який запровадив А. Свидницький, позначився на доборі мовних засобів, серед яких виділимо етнографічну та діалектну лексику, народну фразеологію, яка слугувала ілюстративним матеріалом для багатьох словників, починаючи з другої половини XIX ст.

Уперше на твори письменника покликався К. Шейковський – український мовознавець, етнограф, видавець та педагог, головною працею якого вважають «Опыт южнорусского словаря» (1861). К. Шейковський зібрав майже 36 тисяч слів української мови, які планував подати у вигляді чотиритомного словника (кожен том, за за-